

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/50986-50999

GK 12

Sayı : E-99074258-610-108
Konu : Soru Önergesi

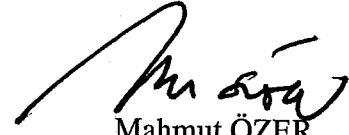
21/10/2021

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İlgi : 22.09.2021 tarihli ve E-43452547-120.07-877040 sayılı yazınız.

İlgi yazınız ekinde alınan Adana Milletvekili Tulay HATIMOĞULLARI ORUÇ'un 7/50986, Van Milletvekili Muazzez ORHAN IŞIK'ın 7/50987, Şanlıurfa Milletvekili Ayşe SÜRÜCÜ'nün 7/50988, Mersin Milletvekili Rıdvan TURAN'ın 7/50989, Afyonkarahisar Milletvekili Burcu KÖKSAL'ın 7/50990, 7/50991, Tunceli Milletvekili Polat ŞAROĞLU'nun 7/50992, Niğde Milletvekili Ömer Fethi GÜRER'in 7/50993, İstanbul Milletvekili Onursal ADIGÜZEL'in 7/50994, Tekirdağ Milletvekili Candan YÜCEER'in 7/50995, İstanbul Milletvekili Sibel ÖZDEMİR'in 7/50996, İstanbul Milletvekili Yunus EMRE'nin 7/50997, İzmir Milletvekili Mehmet Ali ÇELEBİ'nin 7/50998, Ağrı Milletvekili Abdullah KOÇ'un 7/50999 esas numaralı yazılı soru önergeleri incelenmiş olup konuya ilişkin bilgiler ekte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Mahmut ÖZER
Millî Eğitim Bakanı

Ek: Bilgi (19 Sayfa)

7/50987 GK12

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

VAN MİLLETVEKİLİ MUAZZEZ ORHAN IŞIK'IN 7/50987 ESAS NUMARALI YAZILI
SORU ÖNERGESİNE İLİŞKİN BİLGİ

Başta fiziksel engelliler ve yaşlılar olmak üzere bireyler için kurumlarımızda yapılması öngörülen düzenlemeler; ilk defa Bakanlığımızın 1992/40 no.lu Genelgesi (mülga), ikinci defa 2000/41 no.lu Genelgesi (mülga), 5378 sayılı Özürlüler Kanunu'nun yürürlüğe girmesinden sonra da 2009/90 no.lu Genelgesi ile duyurulmuştur. Bu Genelgenin hazırlanmasında, TS 9111 (Özürlüler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gerekleri) ve TS 12576 (Şehir İçi Yollar-Kaldırım ve Yaya Geçitlerinde Ulaşılabilirlik İçin Yapısal Önlemler ve İşaretlemelerin Tasarım Kuralları) esas alınmıştır.

Genelge gereğince; bina girişlerine rampa yapılması, zemin kaplamalarının kaymayan ve tekerlekli sandalye hareketini güçleştirmeyen malzeme ile kaplanması, birden fazla katlı eğitim yapılarında standartlara uygun engelli asansörü yapılması, dersliklerin eşiksiz ve kot farkı olmaksızın tasarlanması, yazı tahtalarının uygun yüksekliğe asılması, engelliler için tuvalet düzenlenmesi öngörülmüştür.

Bakanlığımıza bağlı kurumlara ait tip projeler 81 il valiliği tarafından kullanılmak üzere hazırlanmakta olup, güncel mevzuata uygun olarak planlanması, engelli bireylerin kamusal alanda erişilebilirliğinin kolaylaştırılması ve enerji etkin bina tasarımlarına yönelik tasarrufların sağlanması tip projelerdeki öncelikli hedeflerimiz arasında yer almaktadır. Bakanlığımızca yaptırılan tüm tip projelerde ve onaylanan tüm özel projelerde, erişilebilirlikle ilgili kriterler TS 9111 standardına göre düzenlenmekte ve yeni okul inşaatlarında uygulanmaktadır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 53 üncü maddesinde "*Kurum ve kuruluşlar bu kanuna göre çalıştırdıkları personele ait kadrolarda %3 oranında engelli çalıştırmak zorundadır. %3'ün hesaplanmasında ilgili kurum veya kuruluşun (yurtdışı teşkilat hariç) toplam dolu kadro sayısı dikkate alınır.*

Engelliler için sınavlar, ilk defa Devlet memuru olarak atanacaklar için açılan sınavlardan ayrı zamanlı olarak, engelli kontenjanı açığı bulunduğu sürece engel grupları ve eğitim durumları itibarıyla sınav sorusu hazırlanmak ve ulaşılabilirliklerini sağlamak suretiyle merkezi olarak yapılır veya yaptırılır.

Engelli personel çalıştırma yükümlüğünün yerine getirilmesinin takip ve denetimi ile engellilerin Devlet memurluğuna yerleştirilmesinden Devlet Personel Başkanlığı sorumludur. Engelli açığı bulunan kamu kurum ve kuruluşları bir sonraki yıl için alım yapacakları engellilere ilişkin taleplerini her yılın Ekim ayının sonuna kadar Devlet Personel Başkanlığına bildirmek zorundadır." denilmektedir.

2021 Şubat ayında 500 engelli öğretmen ataması yapılmış olup Aralık ayında da yapılması planlanan 750 engelli öğretmen atamasına ilişkin duyuru yayımlanmıştır.

Ayrıca, Bakanlığımız bünyesinde eğitim öğretim hizmetleri sınıfı dışında da çalışan (genel idare hizmetleri sınıfı, teknik hizmetler sınıfı, sağlık hizmetleri sınıfı, yardımcı hizmetler sınıfı...) personel bulunmaktadır. 2020 yılı Ekim ayında yapılan talep doğrultusunda, 2021 yılı içerisinde Bakanlığımız taşra teşkilatındaki kadrolarda eğitim öğretim hizmetleri sınıfı dışındaki hizmet sınıflarında görev yapmak üzere 1.082 engelli personel istihdamı sağlanmıştır.

01 Haziran 2021-30 Eylül 2021 tarihleri arasında 3-18 yaş arası 56.948 bireye Tam Zamanlı Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitim kararı alınmıştır.

01 Haziran 2020-02 Temmuz 2021 tarihleri arasında özel eğitim ihtiyacı olan bireylerden 19.737 bireye okul öncesi eğitim kararı alınmıştır.

Özel eğitim ihtiyacı olan bireylerin mesleki, teknik, sosyal veya kültürel alanlarda bilgi ve becerilerle donatılması, onların hayata kazandırılması, üretken bireyler hâline getirilmesi amacıyla bu bireylere yaygın eğitim hizmetleri verilir. Özel eğitim ihtiyacı olan bireyler yaygın eğitim

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

hizmetlerinden yararlanmaları için rehberlik ve araştırma merkezlerine başvurmaları dâhilinde özel eğitim değerlendirme kurulu tarafından yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonrası uygun görülen bireylere yönlendirme kararı verilmektedir. 01 Haziran 2020-30 Eylül 2021 tarihleri arasında 7.632 birey halk eğitim merkezleri kurslarına yönlendirilmiştir.

Yaşanan salgın nedeniyle 2020-2021 eğitim öğretim yılı yüz yüze ve uzaktan eğitimin bir arada yürütülmesi şeklinde tamamlanmıştır. Bu süreçte özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinden etkin bir şekilde yararlanması amacıyla öğrenci, veli ve öğretmenlere yönelik çok sayıda içerik, etkinlik, uygulama ve ders kitapları hazırlanmıştır. Hazırlanan bu içerikler Bakanlığımız mobil uygulamaları, web siteleri, sosyal medya hesapları aracılığıyla tüm öğrenci, veli ve öğretmenlerin hizmetine ücretsiz olarak sunulmuştur. Bununla birlikte özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilere yönelik hazırlanan içeriklerin sürekli olarak zenginleştirilmesine yönelik Bakanlığımız çalışmaları devam etmektedir.

2021-2022 eğitim öğretim yılı ise yüz yüze olarak sürdürülmektedir. Bu dönemde Bakanlığımıza bağlı özel eğitim okullarında yüz yüze eğitimin sağlıklı yürütülmesi için okulların "Okulum Temiz" belgesi alması ve okulların ihtiyaç duyduğu temizlik malzemelerinin sağlanmasına yönelik Türkiye geneli çalışmalar yürütülmüş olup Türkiye genelindeki tüm özel eğitim okullarında yüz yüze eğitim etkin bir şekilde devam etmektedir.

- Özel eğitim ihtiyacı olan öğrencilerimizin uzun bir süre yüz yüze eğitim alamamaları, salgın sürecinde de davranışsal ve sosyal-duygusal açıdan etkilenmiş olabilecekleri göz önünde bulundurularak "Özel Eğitim Öğrencilerine Uyum Eğitimi Rehberlik Programı" ve "Özel Eğitim Öğrencilerine Uyum Programı" geliştirilmiştir.

- TRT EBA TV İlkokul ve Ortaokul kanallarında Türkçe, Matematik, Hayat Bilgisi, Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler dersleri ile birlikte kavram öğretimi, beceri öğretimi videoları, aile bilgilendirme oturumları yayınlanmaktadır. Bu kapsamda toplam 1.000 özel eğitim içeriği hazırlanmıştır. Söz konusu yayınlar öğrencilerimize, velilerine ve öğretmenlerine ulaştırılmaktadır.

- OECD tarafından diğer ülkelere örnek gösterilen "Özelim Eğitimdeyim" mobil uygulaması 491.387 mobil kullanıcı tarafından indirilmiş, günlük ortalama 100.000 aktif kullanıcı tarafından kullanılan uygulama, salgın süreci boyunca yaklaşık 30 milyon kez ziyaret edilmiştir. Tüm özel gereksinimli gruplara yönelik zengin içerikler uygulama ile cep telefonu ve tabletlerde kolaylıkla kullanılabilir. Ayrıca tüm özel eğitim içeriklerine Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü web sitesi ve elektronik kütüphane ile EBA platformundan erişim sağlanabilmektedir.

- EKPSMEBÖZEL mobil uygulaması hayata geçirilerek engelli kamu personel sınavına giren bireylere soru ve konu anlatımlı zengin özel eğitim içerikleri sağlanmaktadır.

- Özel eğitimde 20 dijital uygulama (Kavram Öğretimi, Kelime Treni, Boncuk Dizmece, Çöp Adam, Eşle Oyna, Mevsimler vb.) tamamlanarak EBA ve mobil uygulamadan yayınlanmıştır.

- 1. Kademe öğrencilerine yönelik 6 kitaptan oluşan "Ses Temelli Okuyorum Yazıyorum Eğitim Materyal Seti" tamamlanarak dijital olarak yayınlanmış, 5000 adet basımı yapılarak okullarımıza gönderilmiştir.

- Okul Öncesi özel eğitim öğrencilerimize yönelik "Eğlenmece Öğrenmece Kutusu" eğitim seti ve öğretmenlerine yönelik "Kapsayıcı Eğitimde Öğretmenin Yol Haritası Kitabı" dijital olarak yayınlanmış, basımı yapılarak tüm okullarımıza gönderilmiştir.

- "Özel Çocuklara Özel Materyaller" projesi kapsamında salgın süreci başında 600 set illerimize gönderilmiştir. Devamında ise 1500 set materyal gönderimine başlanmıştır.

- "Türk İşaret Dili Kitabı 1, 2 ve 3" etkileşimli hale getirilerek EBA üzerinden yayınlanmış, "Türk İşaret Dili Web Portalı" içerikleri zenginleştirilmeye devam edilmektedir.

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

5040 kelimenin işaret dili videosunu içeren dijital “*Türk İşaret Dili Sözlüğü*” hazırlanmış ve erişime açılmıştır.

- İşitme yetersizliği olan öğrenciler için 5 kitaptan oluşan “*İşitme Engelli Öğrenciler İçin Okuma Yazma Öğreniyorum*” seti tamamlanmış, dijital olarak yayınlanmıştır.

- Görme engelli öğrencilerimizin istediği kaynağı sesli hale çeviren ve not almalarına olanak sağlayan 400 adet “*Orbit Reader Braille Okuma ve Not Alma*” dağıtımına devam edilmektedir.

- Görme engelli öğrencilerimize betimleme yapılarak 170 ders içeriği hazırlanarak EBA platformundan yayınlanmıştır.

- Öğretmenlerimiz “*Yaz Tatili Çerçeve Programı*” ile tatil sürecinde gönüllü olarak öğrencilerimize ve velilerimize uzaktan eğitim çalışmaları yapmış ve eğitim içeriği sağlamıştır.

- “*Özel Çocuklara Eğlenceli Etkinlikler Takvimi (ÖÇEET)*” 3 cilt olarak hazırlanarak öğrencilerimizin evde yapabilecekleri 600 etkinlik dijital platformlardan yayınlanmıştır.

- 2020 yılı Temmuz ayı içerisinde işitme, görme ve zihin engelli grubu öğrencilerimize yönelik senaryo ve içerikleri öğretmenlerimiz tarafından tasarlanan, kültür ve spor becerilerini ve etkinlikleri içeren “*Hazır mısın? Programı*” yaz tatili boyunca TRT EBA TV’de yayınlanmıştır.

- YouTube, Twitter, Instagram ve Facebook gibi sosyal medya araçlarında “*mebozelegitim*” adıyla hesaplar açılmıştır. Bu hesaplar üzerinden aile bilgilendirme ve EBA TV videoları, duyurular vb. içerikler günlük olarak kamuoyuyla paylaşılmaktadır.

- Kaynaştırma/Bütünleştirme yoluyla eğitim gören öğrencilerimiz için matematik, hayat bilgisi, fen bilgisi, Türkçe, sosyal bilgiler ve din kültürü ve ahlak bilgisi dersleri kazanımlarıyla ilgili toplam 24 kitaptan oluşan bir set hazırlanmaktadır. Setin içinde yer alan matematik, hayat bilgisi ve fen bilgisi setleri basılı olarak 81 ilimize gönderilmiş ayrıca dijital web sayfası oluşturularak etkileşimli kitaplar orgm.meb.gov.tr/uyet platformundan yayınlanmıştır. Setin diğer kitapları da dizgi sürecindedir.

- İdarecilerin, öğretmenlerin ve velilerin uzaktan eğitim süreçleri hakkında sorularının cevaplandığı “*7 Bölgede Etkin Özel Eğitim*” programı yayınlanmıştır. Bu program ile 19.416 kişiye ulaşılmıştır.

- Otizmi olan öğrencilerimize eğitim veren 600 öğretmene yönelik özel eğitimde yoğunlaştırılmış davranış değiştirme eğitimi verilmiştir.

Öğretim programlarımızda özel gereksinimli öğrencilerimize yönelik ayrımcılık güden bir anlayışın söz konusu olması mümkün değildir. Öğretim programlarımız; kalıtsal, çevresel ve kültürel faktörlerden kaynaklanan bireysel farklılıklara ilişkin hassasiyetler göz önünde bulundurularak yapılandırılmıştır. Bu doğrultuda özel eğitime ihtiyaç duyan öğrenciler için; bireysel özellikleri, performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda ilgili öğretim programı temel alınarak “*Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP)*” hazırlanmakta ve uygulanmaktadır. BEP’te yer alacak olan kazanımların belirlenmesinde, öğrenme öğretme sürecinin düzenlenmesinde ve başarının değerlendirilmesinde öğrencinin hazır bulunuşluğu, bilişsel, sosyal ve bedensel özellikleri dikkate alınması gerektiği ise ayrıca vurgulanmaktadır. Dolayısı ile öğretim programlarımız aracılığı ile özel gereksinimli öğrencilerimizin ihtiyaçlarının karşılanması ve eğitim yaşantılarına katkı sağlanması hedeflemekte, çalışmalarımız bu hedef ve hassasiyet ölçüsünde sürdürülmektedir.

Ayrıca “*Millî Eğitim Bakanlığı Ders Kitapları ve Eğitim Araçları Yönetmeliği*” kapsamında ders kitaplarının inceleme ve değerlendirme işlemleri gerçekleştirilmektedir. Anayasa ve tarafı olduğumuz Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi hükümleri gereği eşitlik ilkesi, söz konusu Yönetmelik ile bu Yönetmelikte yer alan kriterlere dayanarak hazırlanan ve Talim ve Terbiye Kurulunun 28.03.2018 tarih ve 6410086 sayılı mütalaasıyla kabul edilen “*Ders Kitabı ve Eğitim Araçları ile Bunlara Ait E-içeriklerin İncelenmesinde Değerlendirmeye Esas Olacak Kriterler ve*

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Açıklamaları” adlı kılavuzda kapsamlı olarak yer almaktadır. Ders kitaplarının inceleme ve değerlendirme işlemleri Kılavuz’da yer alan aşağıdaki maddelere uygun olarak yürütülmektedir;

1. İçerik, Anayasa’da ve Millî Eğitim Temel Kanunu’nda açıkça hükme bağlanmış eşitlik ilkesi gözetilerek temel insan hak ve özgürlüklerini destekleyen ve her türlü ayrımcılığı reddeden bir yaklaşımla hazırlanmalıdır.

2. Konuların işlenişinde veya örneklerde, insanların betimlenmesi ve olayların sunulmasında, toplumsal eşitlik ilkesi gözetilmelidir.

3. Bireylerin hak ve özgürlüklerini ihlal edecek unsurlar bulunmamalıdır.

4. İçeriğin düzenlenmesinde bütün insanların eşit ve özgür olduğu ilkesi esas alınmalıdır.

5. İçerikte çoğulculuk ilkesi gözetilmelidir.

6. Bireylere ve topluluklara yönelik aşağılayıcı, aşırı yüceltici vb. uç ifadeler bulunmamalıdır.

7. İçerikte bireysel, sosyal, mesleki kimlikleri ve kişilikleri küçültücü herhangi bir ifade veya ima yer almamalıdır.

8. Toplumsal barış ve anlayışı bozacak veya bunlara zarar verecek herhangi bir ifade yahut ima bulunmamalıdır.

9. İçerikte; ırk, renk, dil, din, siyasal tercih, etnik köken, mülkiyet veya başka herhangi bir ayrım gözetilmeksizin evrensel insan haklarının herkes için geçerli olduğu ilkesi esas alınmalıdır.

10. İçerik toplumsal hassasiyetlere duyarlı, toplumun tüm katmanlarına hitap eder nitelikte hazırlanmalıdır.

11. İçerikte kişileri, meslek gruplarını, toplulukları vb. aşağılayıcı, dışlayıcı, etiketleyici ifadeler bulunmamalıdır.

Engelli bireylerin haklarını da koruyan Kılavuz'da sunulan bu kriterler, 2018 yılında ortaya konulan kapsamlı bir çalışmanın ürünü olup ders kitaplarında her türlü ayrımcılığın engellenmesine katkı sağlamaktadır.

Bakanlığımız ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı arasında *"Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyonu Önleme İş Birliği Protokolü"* imzalanarak *"Eğitim Kurumlarında Hijyen Şartlarının Geliştirilmesi ve Enfeksiyon Önleme Kılavuzu"* hazırlanmış olup, okullarda salgın sürecinde yol gösterici kaynak olarak kullanılmaktadır.

19.08.2021 tarihli Cumhurbaşkanlığı kabine toplantısında alınan karar doğrultusunda, 2021-2022 eğitim öğretim yılında okullarda alınması gereken tedbirlere ilişkin olarak Bakanlığımız ve Sağlık Bakanlığı iş birliğinde *"Covid-19 Salgınında Okullarda Alınması Gereken Önlemler Rehberi"* hazırlanmış olup, 24.08.2021 tarihli *"Covid-19 Salgınında Okullarda Alınması Gereken Önlemler"* konulu yazı ile Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatı ile okul ve kurumlarda öğrenci, öğretmen ve çalışanların sağlığının korunmasına ilişkin gerekli bilgilendirmeler yapılmıştır.

Diğer taraftan 5580 sayılı Özel Öğretim Kurumları Kanunu kapsamında faaliyette bulunan özel öğretim kurumları (özel okullar, özel eğitim ve rehabilitasyon merkezleri, özel çeşitli kurslar, özel uzaktan öğretim kursları, özel hizmet içi eğitim merkezleri, özel öğretim kursları, sosyal etkinlik merkezleri, belediyelerle yapılan işbirliği protokolü kapsamında açılan destek eğitim kursları, özel öğretim kursları, özel motorlu taşıt sürücüler kursları) binalarının engellilerin erişilebilirliğine uygun olması için çok yönlü mevzuat düzenlemeleri yapılmış olup kurumların bu standartlar çerçevesinde engellilerin erişimine, sağlıklı bir ortamda eğitim almasına imkan verecek şekilde hizmet sunması sağlanmakta bu şartlara sahip olmayan kurumlara kurum açma izni ile iş yeri açma ve çalışma ruhsatı verilmemektedir. Buna göre tüm özel öğretim kurumları Özel Öğretim Kurumları Standartlar Yönergesi gereği engelli erişimine uygun halde açılmaktadır.

Özel Öğretim Kurumlarına bağlı özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde sunulan eğitim hizmetleri zihinsel yetersizlik, otizm spektrum bozukluğu, bedensel yetersizlik, işitme yetersizliği, görme yetersizliği, öğrenme güçlüğü, dil ve konuşma bozukluğu olmak üzere yedi

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

farklı program üzerinden yürütülmektedir. Çağdaş özel eğitim hizmetleri takip edildiğinde; engelli bireyin yüksek yararının sağlanması için farklı alanların iş birliğinin sağlanması gerektiği açıkça anlaşılmaktadır. Bu nedenle Bakanlığımıza bağlı faaliyette bulunan özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde farklı alanlardaki profesyonellerin de eğitim personeli olarak çalışmalarına imkan tanınmıştır. Söz konusu farklı destek eğitim programlarındaki eğitimlerin alan uzmanları tarafından verilebilmesi amacıyla özel eğitim alanı öğretmenliğinin yanı sıra çocuk gelişimi, okul öncesi öğretmenliği, fizyoterapi, ergoterapi, odyoloji, odyoloji ve konuşma bozukluğu, dil ve konuşma terapisi gibi alanlardan profesyonel meslek elemanları da kurumlarda görev alabilmektedir. Özel eğitim ve rehabilitasyon merkezlerinde tüm branşlardan yaklaşık 37.000 eğitim personeli görev yapmaktadır.

Özel Öğretim Kurumlarına bağlı kurumlarda çalışan görevli eğitim personeli, 4857 sayılı İş Kanunu hükümleri kapsamında kurumlarıyla yaptıkları iş sözleşmesindeki hükümlere göre istihdam edilmekte olup bu sözleşmede ve ilgili mevzuatında yer alan hak ve sorumluluklara tabi olarak görev yapmaktadırlar. Kurumlarda çalışan eğitim personelinin daha nitelikli eğitim verebilmesi için Bakanlığımızca dönem dönem çeşitli eğitimler sunulmaktadır.